

Сардар Мохд Рахман Оглі

аспірант,

*Національна академія державного управління
при Президентові України*

ІСТОРИЧНИЙ ФАКТОР ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В ІР АФГАНІСТАН

Сучасний стан публічного управління в ІР Афганістан перебуває на етапі розвитку і реформується згідно потреб країни, та запиту суспільства, що зростає. В історичному контексті, публічне управління ІР Афганістан досить великий відрізок часу формувалось на засадах монархії та племенної – родової політики, і кожна війна вносила свої корективи в управління та політику країни. Тож, без порівняння історичних фактів вкрай важко зрозуміти спосіб управління, що склався на сьогодні.

Система державного управління та адміністрування є однією з найважливіших пунктів, внесених до нової Конституції ІР Афганістан 2004 року, а саме сім статей частини восьмої Конституції ІР Афганістан [1, ст. 10-20]. Конституція 2004 року в областях адміністративного законодавства значною мірою схожа на Конституцію 1964 року, та є унікальною в тому, що акцентує увагу на принципах демократії, верховенства права, прав і свобод громадянина і особистості. Хоча на ділі виявилось, що Конституція 2004 року не ідеальна і також має ряд серйозних недоліків. Аналіз історії розвитку державного управління в Афганістані показує, що деякі пункти, що стосуються адміністративних установ та інституцій ще не створені, але початки до модернізації та вдосконалення до управлінських підходів вже закладені і сучасна система державних адміністрацій значно відрізняється від тих, що діяли у всіх попередніх Конституціях.

Конституція 2004 року містить низку важливих законів, які прямо чи опосередковано стосуються питань, пов'язаних з адміністративним правом або організацією державного управління. Можна назвати основні принципи, закріплені в Конституції 2004 року – народний суверенітет та право до самоврядування, механізм обмеження державної влади (наприклад, перерозподіл влади та судова реформа) право на захист, які надаються громадянину. Однак слід зазначити, що ефективність цих питань в контексті Конституції Афганістану 2004 року підлягає обговоренню [2, ст. 25].

Враховуючи важливість історичного контексту для розуміння публічного управління, необхідний аналіз історичних процесів, які призвели до виникнення існуючої публічної системи.

Афганістан, як самостійну державу, заснував Ахмад Шах Абдаллі 1747 року, не мав централізованої системи управління до періоду правління Аміра Абдула Рахмана Хана 1880-1901 рр., адже саме він мав кілька спроб провести адміністративні та управлінські реформи, які виявились опісля невдалими. Аби убезпечити країну від внутрішніх заворушень і конфліктів, а також іноземної загрози і вторгнення, новий правитель Амір Шира Алі-хан (1869-79) спробував впровадити низку адміністративних інновацій. Шир Алі Хан, вперше в новітній історії країни, сформував офіційний кабінет, який складався з семи міністрів, прем'єр-міністра і секретаря, також дав розпорядження до сформування збройних сил, вживаючи таким чином перші кроки до створення адміністративних організацій та адміністративної системи в Афганістані [3, ст. 4-10].

Можна вважати, що Афганістан сформувався як абсолютна монархічна держава і була такою аж до вторгнення Радянського союзу в 1979 році.

Порівняння сучасного публічного правління сучасної держави ІР Афганістан та публічного управління держави за Аміра в можна підсумувати наступним чином:

1. Амір прийшов до влади в той час, коли Афганістан ще не був сформований як держава з єдиною назвою. Щоб об'єднати племена та території в одне ціле, Амір використовував централізований адміністративний підхід. Сучасний Афганістан лишає централізовану систему. Так, у відповідності з законодавством ІР Афганістан, формування місцевих органів управління виключно входить до обов'язків голови держави, він назначає голів районів та губернаторів, суддів та прокурорів, Міністра внутрішніх справ. Міністерства повністю підпорядковуються Президенту, і без його розпорядження не приймають ніяких рішень. Ст. 137 Конституції ІР Афганістан говорить, що держава Афганістан – республіка, зберігаючи основні принципи централізації, делегує ряд повноважень місцевим адміністраціям та місцевого самоврядування з метою підвищення ступеня участі громадян Афганістану в політичній, економічній, соціальній і культурній сферах [4, ст. 24-25]. Шлях передачі повноважень на місця дуже довгий та важкий.

2. Коли Амір утворив державу, абсолютна монархія була єдиною Політичною системою Афганістану, і була єдиною системою, яку бачило суспільство на протязі десятиліть. Сучасний Афганістан – унітарна ісламська республіка, і підходи до публічного управління централізовані, що означає що адміністративно – територіальні одиниці не є автономними та залежать від центру. Відповідно до конституційного принципу адміністративного поділу, в кожній провінції створюється Провінційна рада на чолі з головою (ст. 138). Вибори в Провінційні ради (обирається на чотири роки) проводяться шляхом загального прямого таємного голосування. Після закінчення виборів члени ради вибирають свого

голову. Повноваження Провінційного ради носять переважно рекомендаційний і виконавчий характер. Крім того, в кожній провінції існує відділення центральної адміністрації, очолюваної міністром. Організаційний принцип роботи провінції будується на взаємодії Адміністрації і Провінційної ради [5, с. 27–28].

3. Незважаючи на прийняття низки законів і правових актів, які регулювали права і обов'язки різних громадських установ, не можна стверджувати, що Афганістан повноцінно впровадив публічне управління з двох основних причин. По-перше, на той час державне управління не роз'єднувало судову, законодавчу, та виконавчу гілки влади проводячи свою політику. По-друге, рудиментарна правова система Аміра не допускала право на захист і свободу особистості. Децентралізація в Афганістані не являється наслідком демократичного переходу від влади централізації, як це було в більшості країн. Проблема взаємовідносин центральних і місцевих властей існувала в Афганістані з часів становлення монархії. В реальності законодавча ініціатива належить Провінційним радам. Місцева виконавча влада за винятком губернаторів (формально подаються Міністерством внутрішніх справ) формується в результаті загальних виборів (провінційні, окружні, волосні ради і їх голови і Малікі – глави сіл, як правило, найбільш авторитетні хани). Крім того, в племінних зонах існують племінні ради (на чолі зі своїми ханами), які відіграють значну роль у формуванні вищих органів місцевого управління. Подібна система дозволяє місцевим групам інтересів зберегти вигідні їм історичні традиції управління [6, ст. 45].

Уряд Афганістану в умовах сучасних викликів для себе перш за все ставить на перший план забезпечення миру та безпеки в країні, бореться, проти тероризму а також намагається розвивати економіку шляхом залучення іноземних інвестицій. Недавні знакові візити голови країни до країн близького Сходу та центральної Азії вказують на повномасштабну співпрацю по налагодженню контактів східного напрямку. Уряд Ашрафа Гані намагається не пропустити шанс стати повноцінним учасником проектів «Серце Азії», «Економічний пояс Шовкового шляху», «Залізна дорога: східне сполучення», «Лазуритний Шлях» та побудова газопроводу Туркменістан – Афганістан – Пакистан – Індія. Варто підсумувати, що для Афганістану, бути частиною кожного з міжнародних проектів означає стати ближчим до виздоровлення своєї економіки. Проте, на шляху до модернізації влади Афганістану виникають конфлікти, які мають досить специфічний характер, який проявляється в політиці афганців його публічного управління й має коріння на історичному тлі.

Список використаних джерел:

1. Морган Е.Л. Державне будівництво в Афганістані; випадок, що виходить за межі. URL: <https://www.icrc.org/es/doc/assets/files/review/2010/irrc-880-morgan-edwards.pdf>
2. Конституція ІР Афганістан 2004 (англ.) року, глава 8. – 25 с.
3. Е.Дж. Телліс, Дж. Еггерс. Політика США в Афганістані: Стратегії що змінюються. URL: https://carnegieendowment.org/files/CP_308_Tellis_Afghanistan_Final_Web1.pdf
4. Дадфар Спанта. Огляд основних прав громадян: виклики та можливості // Кабул : Відділ досліджень та оцінки Афганістану, 2015. – С. 24-25.
5. Конституція ІР Афганістан 2004 (англ.) року, глава 8. – С. 27-28.
6. Кодекс базової організації (Офіційний вісник № 15), 1965 (1343). – Ст. 45.

Угоднікова О.І.

кандидат економічних наук, старший викладач;

Мохонько А.М.

магістрант,

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДЛЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ТУРИЗМУ

Згідно з дослідженнями, проведеними Всесвітньою організацією охорони здоров'я, у світі налічується близько 1 млрд. інвалідів [1]. Тому у системі сучасного світового туристського розвитку все більше уваги приділяється інклюзивному туризму – туризму для осіб з інвалідністю або з обмеженими можливостями здоров'я.

Туризм для такої категорії людей в Україні є порівняно новим напрямом діяльності, та його соціальна значимість зумовлена тим, що кількість осіб із різними видами інвалідності у країні зростає. За даними Міністерства соціальної політики на початок 2014 року загальна чисельність людей з інвалідністю в Україні становила 2,074 млн. осіб (кожний 18-й громадянин). Станом на 1 січня 2015 р. (без урахування тимчасово окупованих територій Криму та м. Севастополя) – 2 568 532 особи (або 5,98% у загальній структурі постійного населення країни (42,9 млн. осіб) [2]. На сьогодні в країні гостро постає питання реабілітації особливих категорій населення – учасників та постраждалих в антитерористичній операції.